

Maatwerk voor akkervogels

EEN INTEGRAAL VERHAAL

Vandaag zijn er veel minder akkervogels dan vroeger. Daarom gaan we samen aan de slag. Iedereen draagt zijn steentje bij: landbouwers, jagers, de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), Regionaal Landschap Zuid-Hageland (RLZH) en Natuurpunt Velve- Mene, pionier op dit vlak. Met een diverse groep actoren bieden we advies op maat aan.

Waar aan de slag?

Veldleeuwerik

Akkervogels hebben drie zaken nodig om te overleven: nestgelegenheid, het hele jaar voedsel en een schuilplaats. In 2009 werd in kaart gebracht welke zones op dit vlak potentieel bieden voor akkervogels. De beste plaatsen noemt men 'kernzones'. Daarnaast heb je de 'zoekzones' waar er potentieel is voor leefbare groepen. VLM ontwikkelde, naar het voorbeeld van Natuurpunt Velve-Mene, enkele mogelijkheden voor landbouwers om mee te werken aan het herstel van deze gebieden. Landbouwers kunnen in de winter een deel van hun oogst laten staan of grasstroken aanleggen die ze gefaseerd maaien (duo- of triorand). Dit kan onder de vorm van een beheerovereenkomst (B.O.).

Een enthousiaste bedrijfsvoering

In België vind je de meeste akkervogels in Haspengouw, aan beide zijden van de taalgrens. Eén derde van de Vlaamse B.O.'s voor akkervogels ligt in Vlaams-Brabants Haspengouw. Door de betrokkenheid van vele actoren liggen hier veel kansen.

RLZH en de VLM werken sinds 2009 in een kern- en zoekzone samen met landbouwers en jagers. Iedere zomer gaat deze groep het terrein op. Dit biedt de mogelijkheid om de B.O.'s te evalueren, problemen gezamenlijk te bespreken en oplossingen te zoeken.

Luc Carlens

“Door de B.O. vogelvoedselgewas blijft er 's winters tarwe op de akkers staan. Honderden gorzen en ander akkervogels smullen hier van.” Luc Carlens, eerste Vlaams-Brabantse landbouwer die een B.O. voor akkervogels afsloot.

Landbouwers aan zet

© Naturalight - Wouter Pattyn

Akkerlandschap in Hoegaarden

47% van de landoppervlakte in Vlaanderen is in agrarisch gebruik. Houtkanten, hagen of heggen rond akkers zijn herkenningspunten voor akkervogels. Daarnaast dienen ze ook als zangpost of schuilplaats. De geelgors gebruikt ze als nestgelegenheid. Landbouwers kunnen via de VLM een B.O. sluiten voor het herstel van deze natuurlijke elementen. Houtkanten zijn trouwens ideaal om erosie tegen te gaan.

Als landbouwer kan je op eigen houtje een groot verschil maken. Bijvoorbeeld een ruig hoekje laten staan op een moeilijk bewerkbaar stuk. Dit zorgt voor schuilplaatsen of nestgelegenheid. In de winter vormt kuilmaïs op het veld een tijdelijk aanbod van voedsel. Stoppelvelden bieden een optimale schuilplaats. Bovendien vinden de vogels hier een schat aan voedsel om de barre winter door te komen.

Jagers en akkervogels

In akkergebieden kunnen jagers verschillende maatregelen nemen die de natuur ondersteunen. Kleine landschapselementen herstellen en behouden helpt akkervogels en groter wild. Een wildbeheereenheid (WBE) kan hiervoor via het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) subsidies aanvragen. Zo kan een WBE inheems plantgoed aanplanten, fauna akkers, struwelen of vee-drinkpoelen aanleggen, ruige grasstroken inrichten, ... Het regionaal landschap geeft advies over de aanpak en nodige vergunningen. Samen werken we aan een rijker landschap.

© Vilda - Rollin Verlinde

Een patrijs zoekt in een stoppelveld beschutting en voedsel.

© Sven Jardin

Wegberm met klaprozen en kamille.

Bloemrijke bermen

In het huidige intensief bewerkte akkerland is een groene ader van levensbelang. Gemeenten hebben in akkergebied bermen en soms restgronden liggen. Hierop kan de gemeente maatregelen nemen voor akkervogels. Bloemrijke bermen zijn niet alleen leuk voor fietsers en wandelaars. Insecten zoals vlinders, bijen en hommels vinden er voedsel. Nestelende akkervogels maken hier gebruik van en eten o.a. de rupsen. In het voorjaar voorzien de paardenbloemen hen dan weer van de eerste zaden. Botanisch minder interessante bermen kunnen gebruikt worden voor een houtkant, haag of heg. Hiermee ga je erosie tegen, bied je nestgelegenheid aan vogels en genieten toeristen en inwoners van de bloesems in het voorjaar.

Wie zegt wat?

Natuurlijkhebbber: "Echte akkervogels zijn grondbroeders zoals grauwe gors, patrijs en veldleeuw. Zij hebben nood aan voldoende schuilplaatsen en nestgelegenheden op akkers. Hun aantallen worden jaarlijks opgevolgd. Stroken, ingericht voor akkervogels, bieden ook kansen aan de verdwijnende akkerflora."

Landbouwer: "Stroken ingericht voor akkervogels zijn zichtbaar dankzij akkervogelstokjes. Zo zien wandelaars dat een 'sloedig perceel' bewust ruig gelaten wordt. SAM-borden voorkomen betreding. Ze leggen uit waarvoor de inrichting dient."

Jager: "Ruige stroken, houtkanten en graan dat op de akkers achter blijft, biedt voordelen voor akkervogels, zoals de patrijs, maar ook voor andere dieren. Een wildbeheer kan acties ondernemen, die beide zaken ten goede komen."

Schepen van leefmilieu: "De provincie subsidieert gemeentelijke natuurprojecten. Hiermee kan je bermen bewust beheren. Zo kan de gemeente houtkanten planten op bermen met minder waardevolle natuur."

Partners

Dit initiatief kadert binnen een overkoepelend project 'Draagvlakverbreding Landbouw & Milieu' van de Vlaamse Overheid. Met steun van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, het Departement Landbouw en Visserij, de Vlaamse Landmaatschappij en het Agentschap voor Natuur en Bos.

Colofon

Uitgave:

V.U.:

Redactie:

Vormgeving:

Foto's en tekening: © RLZH, tenzij anders vermeld

Druk:

Contact:

Regionaal Landschap Zuid-Hageland (RLZH) vzw

Marc Wijnants, voorzitter RLZH

Hanne Vandewaerde, Sven Jardin, Katrien Schulz

www.ramdesign.be

© RLZH, tenzij anders vermeld

Cover: © Freek Verdonck en

© Shutterstock - Janno Loide

DV3 printers

RLZH - Schoolpad 43 3300 Hakendover

016 81 52 77 - info@rlzh.be - www.rlzh.be

VLM - Sven Jardin - 0496 16 85 38

sven.jardin@vlm.be - www.vlm.be

Maatwerk voor akkervogels: een integraal verhaal.

Bloemrijke berm
© Sven Jardin

Gele kwik op mesthoop
© Sven Jardin

Akkervogelstokje patrijs
© Tinne Cockx

Geelgors op kuilmâis
© Freek Verdonck

SAM bord
© Sven Jardin

Gefaseerd
maai-beheer
© Sven Jardin

Natuurrakker
Natuurpunt
met korenbloem
© Hans Roosen

Sleedoornhaag

Keep op vogel-
voedselgewas
© Freek Verdonck